

SOC706: Metodologie sociálních věd

Lovečková Dagmar, UČO 182811
Nováková Petra, UČO 78886
Slancová Monika, UČO 182130

Téma výzkumu: Vliv rozvodu rodičů na rozvodovost jejich potomků
Číslo úkolu: 7
Termín odevzdání: 6.12.2005

Téma výzkumu

VLIV ROZVODU RODIČŮ NA ROZVODOVOST JEJICH POTOMKŮ

Odůvodnění:

Zjistit zda a jak velký vliv má předchozí generace na generaci následující, se nám jeví jako důležitý úkol, neboť rozvodovost či život v konsenzuálním manželství následně ovlivňuje kromě jiných faktorů též plodnost a tím i demografickou skladbu obyvatelstva, která ovlivňuje budoucnost ČR.

Samotné téma je jistě závažné = poznámky by ale šlo mít k odůvodnění tématu – „...*neboť rozvodovost či život v konsenzuálním manželství následně ovlivňuje kromě jiných faktorů též plodnost a tím i demografickou skladbu obyvatelstva, která ovlivňuje budoucnost ČR...*“ „...nevíme, kde autoři přišli na vztah mezi plodností a rozvodovostí. Bylo by zajímavé slyšet, jak to myslí, neboť při vymezení výzkumu se již dále k této úvaze nevracejí. Téma ale rozhodně závažné je. Proto je nutné rozklíčovat, zda má skutečně rozvod rodičů vliv na rozvodovost dětí a jaký (tento vliv může být negativní i pozitivní - rozvod rodičů může fungovat i tak, že „se tím spíš sám nerozvedu“) a také je třeba pochopit příčiny a souvislosti tohoto vlivu a pokud je negativní... „*děti z rozvedených rodin se rozvádějí častěji...*“ tak případně vytipovat i cesty jakým na zeslabení tohoto vlivu pracovat.

Základní výzkumná otázka

„Jaký vliv má rozvod rodičů na rozvodovost jejich potomků?“

Podotázky

- Jaký vliv má rozvod rodičů na rozvodovost jejich potomků vzhledem k věku potomka, ve kterém k rozvodu rodičů došlo?
- Jaký vliv na rozvodovost potomků má přítomnost/nepřítomnost náhradního rodiče?
- Jaký vliv na rozvodovost potomků má frekvence kontaktu s biologickým rodičem, který opustil domácnost?

Základní otázka i podotázky jsou v pořádku, zamýšlíme se ještě nad dalšími možnými:

Další možné:

- Hraje roli i počet sourozenců – vlastních a nevlastních?
- Hraje roli to, zda rodiče uzavřeli nová manželství – není stejné jako přítomnost náhradního rodiče

- Jakou roli hraje ekonomický a kulturní kapitál rodiny na tento jev = je to stejné podle vzdělání a ekonomické situace rodiny? Jak se rodiče i tak děti věnovali.?
- Může mít také vliv na uzavření manželství – děti se raději neprovdají ze strachu z rozvodu – tedy pak se naopak méně rozvádějí. Asi to nebude časté, ale i tak je to možná otázka k ověření.

Účel výzkumu

Účelem zpracování námi zvoleného tématu „Vliv rozvodu rodičů na rozvodovost jejich potomků“ je průzkum, který bude doplněn identifikací a vysvětlením vztahů mezi klíčovými koncepty - viz pracovní hypotéza.

Výzkum není účelem, ale prostředkem – účelem je pochopit co má vliv a jak s tím pracovat = viz v úvodu u odůvodnění.

Jednotka analýzy

Jednotkou analýzy budou osoby, kterým se před dovršením věku 18 let rozvedli rodiče.

Jde nahlížet oběma způsoby = ti, kterým se rodiče rozvedli, nebo ti, kteří se sami rozvedli. Je nutné vymezit věkem, aby to byla cca jedna generace nebo naopak širší, aby pak bylo zřejmé, zda se liší v jednotlivých věkových skupinách. Ano, od 18 nejdříve (dříve se nelze rozvést) ale asi i starší. Pokud vezmeme jen mladší, ještě se nemuseli také vůbec oženit.

Strategie výzkumu

Naší výzkumnou strategií budou metody kvantitativního výzkumu. Technikou výzkumu bude dotazník, který předložíme celkem 200 respondentům. Na základě získaných údajů rozdělíme respondenty do dvou hlavních skupin:

- a) potomci rozvedených rodičů
- b) potomci nerozvedených rodičů

V těchto dvou skupinách budeme srovnávat rozvodovost. U skupiny potomků rozvedených rodičů budeme škálovými a dichotomickými otázkami zkoumat další aspekty ovlivňující rozvodovost - viz podotázky.

Ano, rozhodně metoda kvantitativní, pomocí standardizovaného dotazování – dotazník, ale jen 200 respondentů? Je 200 dost? Pokud chceme dělit na podskupiny, je vzorek moc malý. Záleží také jak hluboce budeme data analyzovat dale, a jak přesné výsledky chceme (jakou statistickou chybu budeme akceptovat) – přesnější závěry a detailnější analýzy vyžadují větší vzorek, záleží ale také na penězích, které na to máme. ☺

Klíčové koncepty

Rozvod rodičů – právní zrušení sňatku rodičů do 18 let věku dítěte doprovázené odchodem jednoho z rodičů z domova.

Rozvodovost potomků – podíl počtu rozvodů na počet sňatků v určených skupinách respondentů.

Věk potomka, ve kterém došlo k rozvodu rodičů

Náhradní rodič – osoba, která plnila roli náhradního rodiče respondenta v období minimálně 10-18 let věku respondenta.

Frekvence kontaktu s biologickým rodičem, který opustil domácnost, v období 10 let po jeho odchodu

Koncepty – není nám jasné (a je velmi diskutabilní) různé věkové vymezení (zde i dále), které autoři výzkumu používají. Chtělo by vysvětlit proč.

Indikátor věku – proč tyto věk. skupiny? Proč ne prostě věk dítěte v době rozvodu?

Indikátor náhradního rodiče - Co to znamená PŘÍTOMEN? Bydlel chvíli, nový sňatek, vztahuje se také na druh/družka?

Operacionalizace konceptů

Indikátor rozvodu rodičů: proběhl/neproběhl

Indikátor rozvodovosti potomků: sňatek respondentů – proběhl/neproběhl; rozvod respondentů – proběhl/neproběhl

Jak do výzkumu zapadají respondenti, kteří jsou svobodní?

Indikátor věku potomka, ve kterém došlo k rozvodu rodičů: věková škála

- 0-6 let věku potomka
- 7-12 let věku potomka
- 13-18 let věku potomka

Indikátor náhradního rodiče: přítomen/nepřítomen

Indikátor frekvence kontaktu s biologickým rodičem, který opustil domácnost:

- alespoň 1x týdně
- alespoň 1x měsíčně
- méně než jednou za rok
- žádný kontakt

Teoretická hypotéza

Předpokládáme, že rozvod rodičů má negativní vliv na stabilitu manželství jejich potomka.

Co je to stabilita? Jak ji charakterizovat, vymezit?

Pracovní hypotéza

Rozvodovost u skupiny respondentů, jejichž rodiče se do 18 let věku potomka rozvedli, bude vyšší než u skupiny respondentů, jejichž rodiče se do 18 let věku potomka nerozvedli.

Rozvodovost u skupiny respondentů, jejichž rodiče se rozvedli v období 7-12 let věku potomka, bude vyšší než u skupiny respondentů, jejichž rodiče se rozvedli v období 0-6 a 13-18 let věku potomka.

Rozvodovost u skupiny respondentů, kde nebyl přítomen náhradní rodič, bude vyšší než u skupiny respondentů, kde náhradní rodič přítomen byl.

Čím nižší byla frekvence kontaktu s biologickými rodiči, kteří opustili domácnost, tím vyšší bude u skupiny respondentů rozvodovost.

Harmonogram výzkumu

Činnost	1.týden	2.týden	3.týden	4.týden	5.týden	6.týden	7.týden	8.týden	9.týden	10.týden
Sestavení realizačního týmu										
Rešerše literatury										
Stanovení teoretické a pracovní hypotézy										
Příprava dotazníků										
Výběr respondentů										
Zajištění brigádníků										
Výkon										
Vyhodnocení dotazníku										
Závěrečná zpráva										
Vyúčtování										

Délka jednotlivých fází neodpovídá jejich náročnosti – analýza a sběr dat (zde pojem 'výkon'), je kratší než stanovení hypotéz. Co je výběr respondentů? Myslíme tím přípravu výběrového plánu? Budou se školit tazatelé? Kde bude výzkum probíhat – v celé republice nebo jen v Praze? Co pořízení dat, jak se budou data sbírat – elektronicky nebo papírově?

Rozpočet výzkumu

Náklad	Čas/množství	Částka na hod/ks	Částka celkem
3 výzkumníci	3x200 hodin	250	150 000,00
4 brigádníci	4x20 hodin	50	4 000,00
Tisk dotazníků	200 ks	2	400,00
Ostatní náklady (telefony, fax, internet)			15 000,00
Doprava	3x500 km	5,5	8 250,00
Celkem			177 650,00

viz kde sbíráme – jen Praha? Obecně podceněné. Kolik je odměna za dotazník? 80 hodin
brigádníků na 200 hotových dotazníků? Co pořízení dat? Pokud celá republika, poštovné....
Náklady na školení tazatelů...

Literatura z oblasti výzkumu

- Dytrych, Z. 1987. *Mladé rizikové rodiny*. Praha: Novinář.
- Fialová, L. a kol. 1996. *Dějiny obyvatelstva českých zemí*. Praha: Mladá fronta.
- Chaloupková, J., Šalamounová. 2004. „Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě.“ *Sociologické studie* 7/2004.
<http://studie.soc.cas.cz/index.php3?lang=cze&shw=251>
- Cherlin, A. J. 1992. *Marriage, divorce, remarriage*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Kalibová, K. 1998. *Demografie (nejen) pro demografy*. Praha: SLON.
- Koschin, F. 2000. *Demografie poprvé*. Praha: VŠE v Praze.
- Kostelecký, T., Nedomová, Vajdová. 1998. *Trh s bydlením a jeho sociální souvislosti – situace v Praze a Brně*. Praha: SOÚ AV ČR.
- Kuchařová, V., Nedomová, Zamykalová. 1999. *Předpoklady sňatkového a rodinného chování mladé generace*. Praha: VÚPSV.
- Ondrejko, P. 2000. *Sociálna patológia*. Bratislava: Veda.
- Pavlík, Z. 1992. *Sňatečnost a rodina*. Praha: Academia.
- Pavlík, Z. a kol. 2002. *Populační vývoj České republiky 2001*. Praha: Katedra demografie a geodemografie PF UK.
- Potůček, M. a kol. 2005. *Jak jsme na tom. A co dál? Strategický audit České republiky*. Praha: SLON.
- Potůček, M. et al. 2002. *Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku*. Praha: Gutenberg.
- Potůček, M. ed. 2003. *Zpráva o lidském rozvoji pro Českou republiku 2003*. Praha: MJF Praha.
- Rodina (ISSP 1994) – Česká republika. V. č. 0003. Sociologický datový archiv SOÚ AV ČR.
<http://archiv.soc.cas.cz/data/0003>
- Rychtaříková, J. 2001. *Diferenciace reprodukčního a rodinného chování v evropských populacích*. Praha: SOÚ AV ČR.
- Smith, H. 2004. *Děti a rozvod*. Praha: Portál.
- Sullerot, E. 1998. *Krize rodiny*. Praha: Karolinum.
- Šťastná, A. 2005. „Mezigenerační přenos rozvodového chování na příkladu České republiky a v mezinárodním srovnání.“ *Demografie* 1/2005
- Tuček, M. a kol. 2003. *Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí*. Praha: SLON.
- Tuttlerová, J. 1990. *Stabilita rodiny*. Bratislava: Výzkumný ústav sociálního rozvoje a práce.
- Wallerstein, J., Lewis, Blakeslee 2002. *The Unexpected Legacy of Divorce*. London: Fusion Press.